

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Br. Dokumenta: 21.10.1-2016-08

**IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJEM FINANSIJSKOM IZVEŠTAJU
MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RURALNOG
RAZVOJA
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2016**

Priština, jun 2017

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da doprinesemo zdravom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i po najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu odgovornost javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Na taj način mi jačamo poverenje o trošenju javnih fondova i igramo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih obveznika i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizorje odlučio o revizorskom mišljenju o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Valbon Bytyqi, koja je nadgledala reviziju

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane Valbona Tolaj (vođe tima) i Hysen Boqolli i Abdurrahmon Berbatovci (članovi tima), a pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije - Bujar Sejdiu.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	6
2 Upravljanje.....	10
3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola	15
Dodatak I: Pristup i metodologija revizije	26
Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR ...	27
Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine.....	29
Dodatak IV: Pismo potvrđivanja	33

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu iz revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvojaza 2016-tu godinu – koja određuje Mišljenje dato od strane Generalnog Revizora.

Pregled finansijskih izveštaja za 2016-tu godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije. Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije¹, od dana 30/10/2016-te godine.

Naša revizija se fokusira na (detaljno je prikazano u Dodatku 1):

Nivo rada obavljenog od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2016-tu godinu, direktno odražava kvalitet unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja.

Mišljenje Generalnog Revizora

Ne modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Godišnji finansijski izveštaji *predstavljaju objektivno i verodostojan prikaz* u svim materijalnim aspektima.

Skrećemo Vašu pažnju na činjenicu da su rashodi za robu i usluge kao i za kapitalne investicije loše klasifikovani, dok vrednost imovine nije bila tačna.

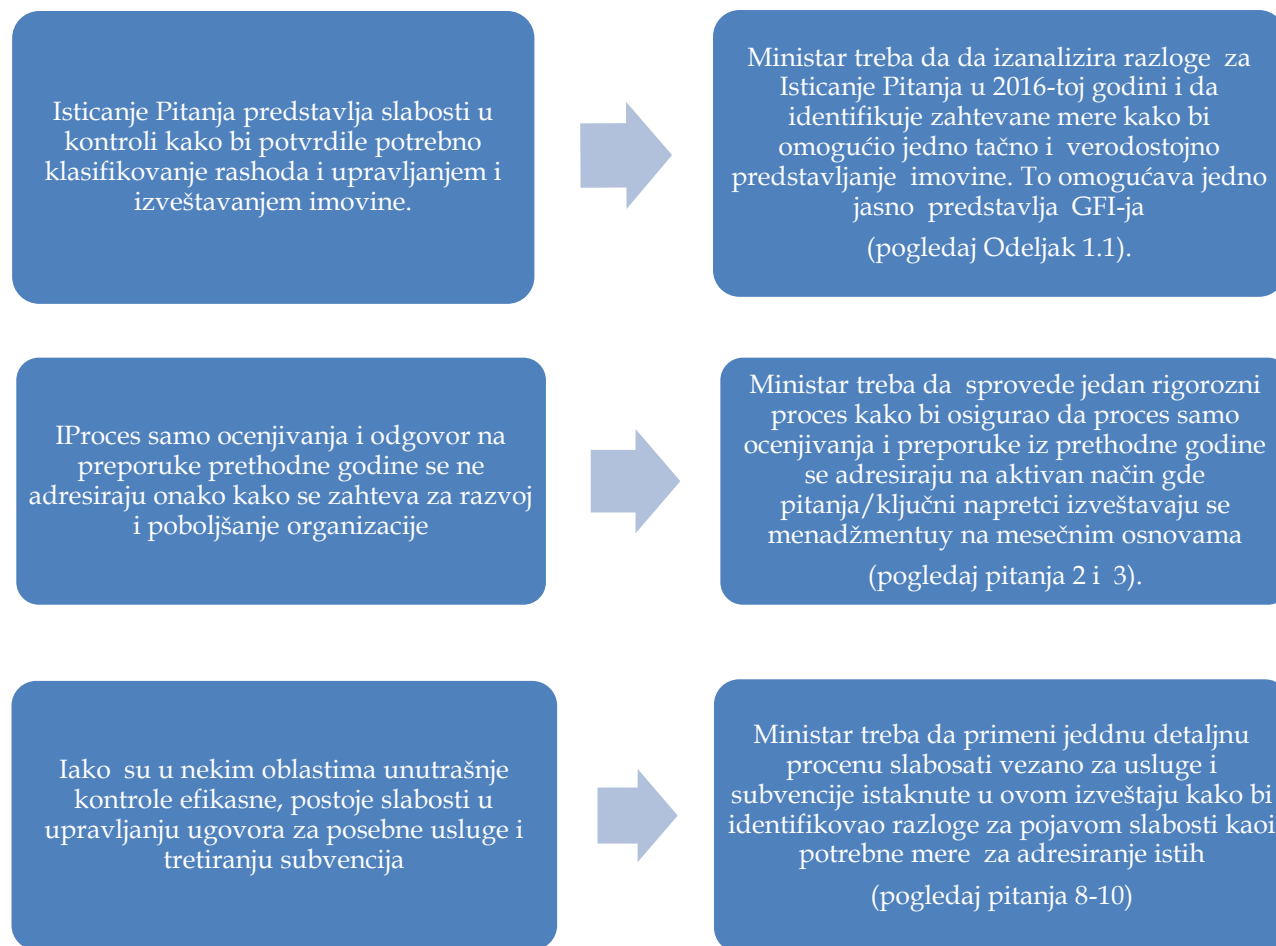
Za opširnije pogledajte Odeljak 1.1 ovog Izveštaja.

Dodatak II, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Želimo da zahvalimo Ministru i njegovom osoblju na saradnji tokom revizorskog procesa.

¹Pojam "Spoljni Plan Revizije" je zamena pojma "Memorandum Planiranja Revizije"

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor Ministra

Ministar je uzeo u obzir i složio se sa detaljnim nalazima i zaključaka revizije, i obećao da će adresirati sve date preporuke.

1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-ju. Mi takođe uzimamo u obzir izjavu koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI-ji dostavljaju Ministarstvu Finansijske.

Izjava o predstavljanju u GFI-ju uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usklađenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-ja. Ove tvrdnje imaju za cilj da pruže sigurnost Vladi, da su pružene sve relevantne informacije radi osiguranja, da se može preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

1.1 Mišljenje Revizije

Ne-modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Revidirali smo GFI-je Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja za godinu završno sa 31 Decembrom 2016, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće beleške finansijskih izveštaja.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2016, predstavljaju pravilan i tačan prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (računovodstva gotovog novca), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Osnova za Mišljenje

Izvršili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Isticanje Pitanja

Skrećemo vam pažnju na činjenicu daje:

- Potrošnja za kapitalne investicije je precejena za iznos od 49,035€ pošto je Kosovska Agencije za Šumarstvo iz budžeta za kapitalne investicije obavila nabavku robe odnosno tehnološke opreme i nameštaja. Isto tako kod Kosovske Agencije za Šumarstvo troškovi za robu i usluge su precejeni pošto su kupljene dve pumpe za vodu i jedan transformator u iznosu od 5,994€ a koji pripadaju kategoriji kapitalnih investicija; i
- MPŠRR-a još uvek ne poseduje jedan precizan registar imovine. To je rezultat jer je Komisija za Procenu imovine procenila kao imovinu Instituta za Poljoprivredu Kosova (IPK) gazdinstva u vrednosti od 8,378,478€. Ova procena se zasnivala na podatke Agencije Katastra Kosova gde kao vlasnik imovine figuriše IPK odnosno MPŠRR, dok se ta imovina ne kontroliše i koristi od strane IPK-a. Imovina IPK-a se koristi od privatnih individua dok je MPŠRR pokrenulo sudske procese za vraćanje svoje imovine. Takođe imovina u vrednosti od 22,658€ za jedan završeni projekat renoviranja objekta IPK-a u registru imovine ostaje da figuriše kao investicija u toku.

Naše mišljenje nije modifikovano za ova pitanja

Odgovornost Menadžmenta i odgovornih osoba za Upravljanje i GFI

Generalni Sekretar u Ministarstvu Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva u Javnom Sektoru-modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovim Novcem te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koja su uzrokovana bilo usled prevare bilo usled greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima. (sa izmenama i dopunama)

Ministar je odgovoran za obezbeđivanje praćenje procesa finansijskog izveštavanja MPŠRR-a.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI-ja

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI-ju. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti, međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI-ja.

Revizija obuhvata obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI-ju. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI-ju bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koji su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu predstavljanja finansijskih izveštaja.

1.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI-i, i ostalim zahtevima za izveštavanjem

Zahteva se da Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja (MPŠRR), da izveštava u skladu sa određenim okvirom i ostalim propisima za izveštavanjem. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Propisi ZUJFO-a br. 03/L-048, izmenjen Zakonom br. 03/L-221, Zakonom br. 04/L-116 i Zakonom br. 04/L-194;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka revizije; i
- Zahteve Procedura za Finansijsko Upravljanje i Kontrole (FUK);
- Izveštaji o napretku kapitalnih projekata u vrednosti iznad 1,000€; i
- Izveštaji o napretku kapitalnih investicija vrednosti iznad 10,000€;
- Nacrt plana i završni plan nabavki.

Pokrenuta pitanja u Memorandumu Revizije od dana 08/12/2016, u vezi sa okvirom izveštavanja adresirani su od strane menadžmenta.

U nacrtu GFI-ja bile su potrebne neke ostale finansijske ispravke i mi smo dali ostale sugestije kako bi se poboljšao njihov kvalitet, npr:

- U „izveštaj o izvršenju budžeta“ iznos početnog budžeta i završnog budžeta je precenjena za 3,026,000€ dok realizacija za 2,028,000€, pošto je predstavljena suma zaduženja dok se zaduženja registruju od strane MF;
- U „Izveštajima prijema i isplata u gotovom novcu“ nije izvešteno o vraćanju jedne donacije u iznosu od 107,184€; i

- Kontigentne obaveze nisu predstavljene pošto nije obavljena jedna potencijalna procena istih.

Ove greške su ispravljene u završnom GFI-ju.

Uzimajući u obzir gore navedeno, izjave date od strane Glavnog Administrativnog Službenika i Glavnog Finansijskog Službenika u slučaju uručivanja GFI-ja MF-u mogu se smatrati tačnim.

U kontekstu ostalih propisa za spoljnim izveštavanjem, identifikovali smo da tromesečni izveštaji za kapitalne investicije nisu predati u MF-a unutar vremenskih rokova.

1.3 Preporuke za prvi deo izveštaja

Za isticanje pitanja osnove za mišljenje, dajemo preporuke u nastavku:

Preporuka 1 Ministar treba da osigura da je izvršen jedan sveobuhvatan pregled kako bi se utvrdili razlozi za isticanje pitanja. Trebaju se preduzeti efikasne mere kako bi se adresirali uzroci na sistematski i pragmatičan način kako bi se da se osigurala potrebna klasifikacija potrošnje i tačna procena imovine i njihovo precizno predstavljanje u GFI-ju 2017-te godine. I ostali propisi za izveštavanje se trebaju potpuno ispuniti.

2 Upravljanje

Uvod

Efektivni aranžmani upravljanja su ključni za MPŠRR-a kako bi na uspešan način upravljalo izazovima sa kojima se suočava i za obezbeđivanje pružanja boljih usluga u korist poreskih obveznika i ostalih korisnika usluga.

Ključna stvar u podršci efikasnom upravljanju je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje da menadžment pokušava da razvije postojeće procese i kontrole. Na sličan način i kontrolna lista samo-ocenjivanja koja se popunjava od strane MUP-a obezbeđuje jedan okvir za razvoj proširenih aranžmana upravljanja. Vrlo je važno da su odgovori koji su dati od strane individualne budžetske organizacije potkrepljeni relevantnim dokazima.

Drugi deo pregleda aranžmana upravljanja odražava pregled:

- Oblasti aranžmana upravljanja u kojima su potrebna bitna poboljšanja i tamo gde verujemo da naše preporuke mogu stvoriti pozitivna poboljšanja, uključujući i pregled sistema Unutrašnje Revizije.; i
- Oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koja su identifikovane putem našeg revizorskog rada uključujući i specifičan rad koji je usmeren ka pitanjima usklađenosti sa ključnim sistemima prihoda i troškova (ove oblasti su razmatrane u 3 poglavlju ovog Izveštaja).

Opšti zaključak o upravljanju

Aranžmani upravljanja u MPŠRR –u su zabeležili progres. Entitet generalno ima dobre kontrole u odnosu sa finansijskim upravljanjem i kontroli i sprovođenju zakona i drugih procesa kontrola. Proces upravljanja rizicima je uspostavljen iako zahteva daljnji razvoj za svoju potpunu funkcionalnost.

Međutim, još uvek postoje neke slabosti u vezi sa donošenjem strateških ciljeva i konsolidacija funkcionalnih organa. Upitnik samo ocenjivanja popunjen od strane MPŠRR-a, samo delimično odražava ovu situaciju.

2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Naš izveštaj revizije za GFI-je MPŠRR-a za 2015-tu godinu je rezultirao sa 12 glavnih preporuka. Ministarstvo je pripremlilo Akcioni Plan gde je predstavljen način na koji će se sprovesti sve preporuke.

Do kraja naše revizije za 2016-tu godinu četiri(4) preporuke su potpuno sprovedene, četiri (4) su u procesu sprovođenja dok četiri (4) još uvek nisu sprovedene. Za jedan detaljniji opis preporuka i način na koje su adresirane , pogledaj Dodatak III.

Pitanje 2 - Sprovođenje preporuka iz prethodne godine - Visoki Prioritet

- Nalaz** Iako je menadžment sproveo jedan formalni proces upravljanja i nadgledanja sprovođenja preporuke Generalnog Revizora (GR), još uvek nije uspeo da akcioni plan ispuni u celosti. Uprkos napretku u tom smislu, preporuke koje se odnose na upravljanje osobljem, upravljanjem ugovorima i nadgledanje subvencionisanih projekata još uvek nisu sprovedeni. Kao rezultat toga isti nedostaci su ponovljeni i ove godine.
- Rizik** Ne sprovođenje preporuka povećava rizik postajanja istih kontinuiranih nedostataka i može uticati na slabosti u upravljanju i izveštavanju potrošnje.
- Preporuka 2** Ministar treba da osigura da je u potpunosti sproveden, revidirani akcioni plan koji precizno određuje vremenske rokove za sprovođenje preporuka od strane GR-a, uz identifikovano odgovorno osoblje, fokusirajući se u početku na najvažnije oblasti.

2.2 Upitnik samo-ocenjivanja komponenata FUK-a

Ministarstvo Finansija je izradilo jednu detaljnu listu samo-ocenjivanja za budžetske organizacije kako bi se podržali efektivni aranžmani upravljanja. Mi smo proverili kvalitet upitnika samo-ocenjivanja FUK-a koji su dostavljeni Ministarstvu. Mi smo u nastavku sumirali nalaze za MONT koji će zajedno sa nalazima i zaključcima proisteklih iz drugih revizija biti konsolidovani u našem Godišnjem Izveštaju Revizije. To nema za cilj da daje komentare o kvalitetu celog dostavljenog upitnika samo-ocenjivanja međutim prikazaće stanje za određeni broj ključnih pitanja za podržavanje napora Ministarstva Finansija u podizanju efikasnosti procesa i razvoju sistema FUK-a u celini.

Pitanje 3 – Upitnik samo ocenjivanja - Visoki Prioritet

Nalaz Ko deo naše revizije razmatrali smo ključna pitanja upitnika samo ocenjivanja u vezi sa pet njegovih komponenti. Za razmatrana pitanja smo utvrdili da:

1. MPŠRR još nije razvilo sveobuhvatni strateški plan, iako se to smatralo za uspostavljenim u upitniku samo ocenjivanja, referišući se na SOP 2017-2019. Strateški plan za ruralni razvoj poljoprivrede 2014-2020 nije upućen na usvajanje u Vladu i Skupštinu onako kako se zahteva , ali se isti sprovodi;
2. Efikasni procesi redovnog nadgledanja u vezi sa napretkom postizanja ciljeva smatraju se za uspostavljene, međutim dokazi za podršku zaključaka u vezi sa tim još uvek nisu potpuni.

Ovakva situacija se desila zbog nedostatka pojašnjenja unutar MPŠRR-a koja se tiču važnosti ovog upitnika.

Rizik Slabi aranžmani upravljanja utiču na slabljenje strateških i operativnih procesa i smanjuju kvaliteta usluga pruženih građanima putem ne efikasnih i ne efektivnih aktivnosti.

Preporuka 3 Ministar treba da osigura da se proces popune upitnika samo ocenjivanja revidira na kritički način i da se adresiranje oblasti sa приметnim slabostima obavlja na pro aktivan način. Takođe treba se primeniti jedan mehanizam kako bi se potvrdila tačnost upitnika i obezbedila dodatna dokumentacija.

2.3 Specifični pregledi upravljanja

Naš rad u pojedinim područjima aranžmana upravljanja zasniva se kroz planiranje revizije, uzimajući u obzir kontekst u kojem MPŠRR-a deluje i izazovima sa kojima se suočava.

2.3.1 Menadžersko izveštavanje i odgovornost

Menadžment je sproveo jedan niz unutrašnjih kontrola kako bi osigurao funkcionisanje finansijskih sistema. Veoma je bitno da one obuhvate potrebna izveštavanja ka menadžmentu da bi omogućili jedan efikasan i blagovremeni odgovor u vezi identifikovanih operativnih problema.

MPŠRR-a ima dve agencije u svom sastavu Kosovska Agencija za Šume (KAŠ) I Agenciju za Razvoj Poljoprivrede (AZP). GFI-ji, KAŠ-a su konsolidovani u GFI-ju MPŠRR-a, dok AZP još uvek nije kompletirao strukturu kako bi funkcionisao kao jedna izvršna agencija.

Pitanje 4 - Konsolidacija Agencije za Razvoj Poljoprivrede - Visoki Prioritet

Nalaz Uloga AZP-a je sprovođenje programa za razvoj poljoprivrede koji uključuje operativno planiranje, prihvatanje aplikacija od farmera, njihove procene i odobrenja, kao i nadgledanje sprovođenja ugovora sa primaocima grantova. Organizaciona šema i zahtevi koji proizlaze iz Evropske komisije predviđaju da čitav proces i treba biti završen od strane AZP-a, uključujući i izvršenje isplata.

Isplata za grantove nastavlja da bude obavljena od strane centralne kancelarije finansija unutar MPŠRR-a. Lista dobitnika za direktne isplate (subvencije) priprema se od strane MPŠRR-a dok se izvršenje isplata još uvek vrši od strane MF. To se dešavalo zbog nedostatka finansijskog i decentraliziranih ovlasti za izvršenjem isplata od strane AZP-a. Kao rezultat kašnjenja u završetku i funkcionisanje finansijskog osoblja u 2016-toj godini iz MF-a su izvršene dvostruke isplate u vrednosti od 136,415€ (247,047€ u 2015-toj godini). Ova greška je identifikovana od strane MPŠRR -a i iniciran je povraćaj sredstava a službenici Trezora su potvrdili da su ova sredstva vraćena. Šta više, MF je registrovalo pogrešnim kodom isplate u vrednosti od 290,655€.

Rizik Kašnjenje u konsolidaciji osoblja i decentralizacije funkcija izvršenja plaćanja može dovesti do kašnjenja u isplatama korisnicima, zahtevi za dodatnim administrativnim poslovima za potrebe AZP-a i druge duple isplate od strane MF-a. Osim toga, to može dovesti do kašnjenja u akreditaciji ove agencije, a time i potencijalni gubitak sredstava od strane Evropske Komisije / IPARD.

Preporuka 4 Ministar treba preispitati postojeću strukturu AZP-a i da odredi koje su to prepreke na njenoj konsolidaciji i obavljanja čitavog delokruga dužnosti. Ministar u saradnji sa Ministarstvom Finansija treba da preduzme potrebne mere kako bi osigurao da popuna osobljem i decentralizacija funkcije izvršenja isplata bude sprovedena tokom 2017-te godine.

2.4 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica za Unutrašnju Reviziju (JUR) deluje sa četiri (4) člana osoblja –Direktor JUR-e i tri (3) revizora. Kako bi obavili jednu efikasnu reviziju potreban je sveobuhvatni program rada koji odražava financijske i ostale rizik MPŠRR-a i koji pružaju dovoljnu sigurnost o efikasnosti unutrašnjih kontrola. Uticaj produkata Unutrašnje Reviziju treba suditi od značaja koji menadžment pridaje adresiranju preporuka kao i podrška pružena od jednog efikasnog Komiteta Revizije.

Za 2016-tu godinu JUR je planirao da obavi 13 revizija. Do kraja godine je obavio deset (10) planiranih revizija i jednu (1) dodatnu reviziju na zahtev menadžmenta. Izveštaji revizije su kvalitetni , obuhvatili su zadnji deo prethodne godine i tekuću godinu kao i ključne oblasti.

Pitanje 5 - Slabosti u sistemu Unutrašnje Revizije –Visoki Prioritet

Nalaz	<p>I pored postojanja efikasne JUR- e naša je revizija identifikovala nekoliko slabosti koji se nadovezuju na trenutne operacije JUR-e, navedene su nastavku:</p> <ul style="list-style-type: none">• Prema izveštaju JUR menadžment je u potpunosti sproveo u samo 42 od 74 preporuke date od strane JUR, 27 su u procesu sprovođenja a pet (5) još uvek nisu sprovedene;• Iako je Komitet Revizije (KR) tokom 2016-te godine održao dva sastanka , njihov kvalitet i doprinos KR-a generalno nije bio na potrebnom nivou i nije podigao vrednost u poboljšanja upravljanja i unutrašnjih kontrola organizacije.
Rizik	<p>Zaostajanje u sprovođenju preporuka JUR-e i ne efikasnog KR-a rezultuje na ne adresiranje slabosti i unutrašnjih kontrola i na operativnu ne efikasnost kao i na mogući finansijski gubitak.</p>
Preporuka 5	<p>Da bi se dobila maksimalna dobit od unutrašnjih revizorskih aktivnosti , Ministar treba da obezbedi jedan efikasan Komitet Revizije koji na kritičan način razmatra planove i rezultate unutrašnje revizije. Isto tako treba da razmotri preduzete mere od strane menadžmenta u vezi sa sprovođenjem preporuka revizije.</p>

3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola

Uvod

Naš rad o FUK-u izvan oblasti Upravljanja koje su navedene u drugom poglavlju, odražava detaljni rad koji je preduzet u sistemima prihoda i troškova budžetskih organizacija. Kao posledica toga mi razmatramo upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudske resurse, imovinu i obaveza.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Menadžment je sproveo niz ključnih kontrola nad potrošnjom i приходima. Pored toga kao rezultat ne potpunog sprovođenja pravilnika i uputstava, naša revizija je utvrdila postojanje nekih slabosti u aspektu usklađenosti uglavnom vezanih za sprovođenje programa u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Glavne oblasti u kojima su potrebna veća poboljšanja su: upravljanje ugovorima i upravljanje ne finansijskom imovinom.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Mi smo razmotrili prikupljene prihoda, izvore budžetskih fondova, kao i trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto u tabelama u nastavku:

Tabela 1. Sopstveni prihodi (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Prijemi	2015 Prijemi	2014 Prijemi
Sopstveni prihodi	1,630,000	1,877,000	1,949,985	1,810,028	1,433,788
Ukupno	1,630,000	1,877,000	1,949,985	1,810,028	1,433,788

Sopstveni prihodi u iznosu od 170,769€, uključujući i prihode prenete iz 2015-te godine utrošeni su za potrebe MPŠRR-a . Ostali deo prikupljenih prihoda je prebačen u Budžet Kosova. Ukupan iznos prikupljenih prihoda odražava uvećanje realizacije prihoda od 7% u poređenju sa prethodnom godinom.

Tabela 2. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ²	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje	2014 Izvršenje
Izvori Fondova	57,236,274	51,309,143	50,857,566	57,520,945	24,158,858
Grant Vlade-Budžet	54,026,759	47,957,387	47,719,241	52,643,388	17,965,268
Preneti iz prethodne godine ³	-	82,447	81,018	81,328	99,953
Sopstveni Prihodi ⁴	183,515	183,515	89,751	146,428	158,520
Finansiranje iz Zaduzivanja	3,026,000	3,026,000	2,927,584	1,206,512	2,886,473
Spoljne donacije	-	59,794	39,972	3,443,289	3,048,644

Završni budžet u odnosu na onaj početni je umanjnjen za 5,927,131€. To umanjnjenje je rezultat rebalansa budžeta i odluka Vlade pošto je tokom godine budžet zabeležio jedan rast od 142,241€ od prenetih prihoda i spoljnih donacija.

U 2016-toj godini MPŠRR-a je iskoristio 99% završnog budžeta ili 50,857,566€, sa jednim povećanjem od 1% u poređenju sa 2015-tom godinom. To pokazuje jedan veoma dobar performans za 2016-tu godinu.

Tabela 3. Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Realizacija	2015 Realizacija	2014 Realizacija
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama	57,236,274	51,309,143	50,857,566	57,520,945	24,158,858
Plate i Dnevnice	2,069,235	2,229,230	2,180,904	1,956,696	1,781,599
Robe i Usluge	2,981,681	3,703,182	3,570,786	3,692,171	3,217,591
Komunalne Usluge	118,768	134,806	99,572	98,207	95,368
Subvencije i Transferi	47,383,922	44,130,533	43,894,912	50,724,157	18,338,302
Kapitalne Investicije	4,682,668	1,111,392	1,111,392	1,049,714	725,996

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama predstavljena su u nastavku:

- Završni budžet za plate i dnevnice je uvećan za 180,841€ (kao rezultat donacija 6,960€, odlukom Vlade 137,341€ i sopstvenih prihoda 36,540€) zatim je umanjnjen odlukom Vlade za 20,847€ jer nije ispunjen planirani broj osoblja do kraja prvog šetsomesecja.

²Završni Budžet – odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

³Ne utrošeni sopstveni prihodi u prethodnoj godini preneti u tekuću godinu

⁴Iskorišćena primanja od strane entiteta za finansiranje sopstvenog budžeta

-
- Budžet za robe i usluge je za 721,501€ veći od početnog budžeta. U početku je uvećan za 1,101,749€(iz donacija 4,749€, transfera iz subvencija 1,051,093€ i sopstvenih prihoda 45,907€), onda je umanjen za 380,247€ (kao rezultat procesa rebalansa budžeta 87,785€ i odlukom Vlade 292,462€) ;
 - Završni budžet za subvencije i transfere je za 3,253,389€ niži u poređenju sa početnim budžetom. Budžet za ovu kategoriju je tokom godine je uvećan iz donacija za 44,785€, a sa druge strane je umanjena za 1,051,093€ prebačenih iz kategorije robe i usluga i 2,247,080€ odlukom Vlade; i
 - Budžet za kapitalne investicije je uvećan za 3,301€ od donacija i umanjen za 2,130,376€ s rebalansom budžeta i za 1,424,200€ odlukom Vlade, dok je 20,000€ prebačeni u kategoriju komunalija. To se dogodilo zato što se neki projekti nisu realizovali po planu, a neki projekti realizovani su uz niže vrednosti nego što je planirano.

3.1.1 Prihodi

Prihodi realizovani od strane MPŠRR-a u 2016-toj godini su iznosili 1,949,985€. Oko 87% prihoda je realizovan od strane AŠK-a dok je drugi deo realizovan od usluga pruženih od drugih departmana MPŠRR-a koji se odnose na drвне takse, zakupnine izdavanja licenci itd.

Pitanje 6 - Slabosti u upravljanju prihodima - Srednji Prioritet

Nalaz Naša revizija je identifikovala nekoliko slabosti u sistemu upravljanja prihoda , uglavnom u AŠK-a koje su predstavljena u nastavku:

- U jednom slučaju Ekonomskom Operateru (EO) je odobren zahtev za promenu destinacije parcele, sedam (7) meseci nakon razmatranja predmeta od strane komisije, ne pružajući ni jedan razlog za takvo kašnjenje:
- Podaci za ugovore o zakupninama i saglasnosti o kamenolomu vode se u programu Excel od strane samo jednog službenika i istovremeno nema potrebnog izveštavanja u vezi informacija koje sadrži taj registar. Šta vise finansijski službenik nema stalni pristup tom registru; i
- Registar prihoda od AŠK-a i Centralne Administracije MPŠRR-a obavlja se pod neadekvatnim ekonomskim kodovima. Jedan od slučajeva je registrovanje prihoda za izdavanja dozvola za uvoz i prodaja veštačkog đubriva pod kodom prihoda od inspekcije biljaka.

Rizik Kašnjenja u razmatranju aplikacija unutar AŠK-a rezultuje poslovnim delatnostima bez efikasnog nadgledanja i mogućeg finansijskog gubitka. Čuvanje podataka u Excel-u i ograničeni pristup može dovesti do neovlašćene promene registara i nemogućnost da se sprovede kontrola od strane finansijskog službenika. Registrovanje prihoda pod neadekvatnim ekonomskim kodovima rezultira nepravilnim objavljivanje prihoda u finansijskim izveštajima.

Preporuka 6 Ministar treba analizirati razloge za nedoslednosti identifikovani i potvrditi dizajn internih kontrola kako bi se osiguralo da se obratio izazove koji prate AŠK u skladu sa zakonskim propisima. Ograničavanje pristupa svim informacijama/relevantni dokumenti iz finansijskih službenici treba biti prioritet kako bi se osigurao protok informacija potrebnih kao preduvjet za implementaciju efikasne vlade.

3.1.2 Plate i dnevnice

Plate i dnevnice se isplaćuju putem centralizovanog sistema. Kontrole koje deluju na nivou MPŠRR-a su odobrenja platnih spiskova, promena platnih spiskova i reflektovanje nastalih promena. Broj planiranih zaposlenih je 354, dok je stvarni broj u 2016-toj godini bio 346.

Pitanje 7 – Upravljanje osobljem – Srednji Prioritet

Nalaz Upravljanje osobljem je praćeno sa nekoliko izazova koji su predstavljeni u nastavku:

- Pet (5) rukovodećih pozicija i dalje se pokrivaju Vršiocima Dužnosti (V/D) još od 2014te godine. Pokrivanje pozicija sa V/D duže od tri (3) meseca je u suprotnosti sa Zakonom o Civilnoj Službi;
- Broj radnih mesta prema Zakonu o Budžetu je 25 zaposlenih veći od broja radnih mesta utvrđenih unutrašnjim pravilnikom o sistematizaciji radnih mesta. Prema Zakonu o Budžetu odobrene su 32 pozicije u Poljoprivrednom Institutu Kosovu, dok tako nešto nije predviđeno pravilnikom; i
- Osam (8) menadžera sektora AŠK-a, odobrenih pravilnikom, nisu u funkciji još od 2014-te godine . Takođe pozicija Službenika za Overu u AŠK-u nije navedena u pravilniku o sistematizaciji radnih mesta.

Ove razlike su rezultat kašnjenja u planiranoj selekciji zaposlenih i ne revidiranja pravilnika prema stvorenim okolnostima.

Rizik Identifikovane slabosti u upravljanju osobljem, rezultuju na smanjenje performansa zaposlenih i organa MPŠRR-a, kao i na kašnjenja i/ili neuspeh u razvoju primarnih operacija i postizanja određenih ciljeva.

Preporuka 7 Ministar treba da preispita razloge za slabosti u upravljanju osobljem. Treba da preduzme efikasnu akciju za adresiranje unutrašnju organizaciju i proces selekcije za slobodna radna mesta kao i onih sa vršiocima dužnosti obezbeđujući usklađenost pravilnika⁵ o sistematizaciji radnih mesta.

3.1.3 Robe i usluge, kao i komunalne usluge

Završni budžet za robu i usluge u 2016toj godini je iznosio 3,703,182€. Od toga je utrošeno 3,570,786€. Ova potrošnja se odnosi operativnu potrošnju kao putovanja, zakupnine, raznu robu i usluge kao i na komunalnu potrošnju.

Pitanje 8 - Ne sistematske slabosti u potrošnji za usluge - Visoki Prioritet

Nalaz Naša revizija isplata za robu i usluge je identifikovala da upravljačke kontrole nisu sprovedene na efikasan način u slučajevima navedenim u nastavku:

- U 2014-toj godini sklopljen je jedan okvirni ugovor "Razvoj ruralnih područja kroz jačanje savetodavnih usluga". Jedan od kriterija ugovora bio je angažovanje 45 konsultanata u iznosu od 9,000€. U primljenom izveštaju, smo uočili da EO nije ispunio tu ugovornu obavezu angažovavši samo 34 konsultanata, dok je uplata izvršena za 47 konsultanata, odnosno isplaćeno je 9,000€. Osim toga, menadžer ugovora nije bio u mogućnosti dokumentovati kvalifikacije stručnjaka za davanje stručnih saveta kojima je isplaćena nadoknada u iznosu od 36,000€;
- U 2013-toj godini MPŠRR-a je potpisalo okvirni ugovor za "Uređenje poljoprivrednog zemljišta", po ceni od 470€ po hektaru. Uređenje poljoprivrednog zemljišta na području Opštine Vitina planirano u četiri (4) faze obuhvatalo je 18 tačaka. Mi smo utvrdili su dve (2) zadnje faze od tačke 12 do 18 predstavljaju glavne tačke projekta gde se predviđa registracija u Registar na Pravo Vlasništva Nekretnina (RPVN) koji nije završen. To se desilo je zbog isteka ugovora i odražava jedno loše upravljanje projektom; i
- MPŠRR je u 2013-toj godini sklopilo okvirni ugovor za "Prevenција hemoragične groznice i uklanjanje krpelja" po ceni od 200€ po hektaru. Naša revizija nije identifikovala da je komisija za prijem primila usluge u iznosu od 442,920€ za 2,229 poprskanih hektara oslanjajući se isključivo samo na podacima koji su dobijeni od instrumenta GPS- EO.

⁵ Pravilnik 02/2013

Rizik	Plaćanja konsultanata nije u skladu sa ugovorenim brojem i nedostatka dokumenata njihovih profile može dovesti do lošeg kvaliteta usluga i niske vrednosti za novac. Slabosti u upravljanju ugovorima rezultuju smanjenjem efektivnosti projekata i potencijalnih odstupanja u ostvarivanju ciljeva.
Preporuka 8	Ministar treba da razmotri kontrole u vezi upravljanja ugovora i, ako je potrebno, ojačati ih kako bi se osiguralo da se projekti izvode u skladu sa svrhom i efikasnim nadzorom od strane MPŠRR-a. Naknade za konsultantske usluge treba da budu isplaćene samo ako su ispunjeni uslovi ugovora a dokumentacija mora biti potpuna i kvalitetna.

3.1.4 Subvencije i transferi

Subvencije se odnose na razvoj poljoprivrede i ruralnog razvoja u cilju proširenja i poboljšanja njihove proizvodnje putem direktnih isplata (subvencija) i donacija. Politika i budžet se pripremaju od Menadžerskog Autoritete u saradnji sa Ministrom i Generalnim Sekretarom (GS), dok sprovođenje politike se obavlja od RAP-a. Direktna plaćanja izvršavaju se od strane Departmana Trezora/MF dok se plaćanja granta izvršavaju od strane kancelarije finansija MPŠRR-a.

Menadžerski Autoritet RAP-a je u procesu akreditacije kako bi bio korisnik IPARD II sredstava. U tom smislu, značajan napredak je postignut u pripremi dokumentacije i procedure za usklađivanje sa standardima Evropske komisije. Jedan od izazova u ovom procesu je adresiran u Pitanu 4 ovog izveštaja.

Pitanje 9 - Upravljanje aplikacijama - Visoki Prioritet

Nalaz	<p>Naša revizija sistema upravljanja aplikacijama za subvencije i grantove identifikovala je pitanja navedena u nastavku:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zakonska je obaveza da podaci o poljoprivrednicima i proces kontrola upravljanja (inspekcije) da preuzme iz manuelnog sistema na elektronski sistem kako bi se osigurala jedna naprednija kontrola i lakše praćenje upravljanja subvencijama i grantovima. RAP još ne poseduje integrisani sistem administracije i kontrole - IACS;• AU 02/2016 propisuje da vreme za obradu aplikacija do prijema obaveštenja traje tri (3) meseca, dok ocenjivanje i bodovanje prihvatljivih aplikacija mora biti obavljeno u roku od 45 kalendarskih dana. Mi smo uočili da u okviru pod meru "Tov teladi "proces je kasnio 25 dana, dok je za meru "Navodnjavanje" proces kasnio 53 dana. Prema RAP-u, do ovih kašnjenja je došlo zbog velikog broja prijava i ograničenog broja osoblja za njihovo tretiranje; i
--------------	--

- Prema operativnom planu 2016, administrativna kontrola (inspekcija na terenu) za potvrđivanje površine zasejane pšenicom, za koje se dodeljuju subvencije, počinje krajem maja i traje oko tri (3) meseci. Mi smo uočili da se ta kontrola nastavlja čak i u toku meseca novembra iako su površine zasađene pšenicom požnjevene u julu. To je zbog kašnjenja odobrenja Programa za Direktne Isplate (PDI), koja odobrena marta 2016-te godine.

Rizik Kašnjenja u pripremi programa i obrade aplikacija pored toga što je u suprotnosti sa AU⁶ može dovesti do izbegavanja efikasne kontrole i grešaka u proceni aplikacija. Takođe, ova kašnjenja mogu dovesti do isplate neobrađenih površina i nisku vrednost za novac. Osim toga, ugovorne/finansijske obaveze mogu se preneti za plaćanje u narednu godinu nadalje otežavajući ravnotežu obaveza.

Preporuka 9 Ministar treba analizira zašto se ne koristi IACS i osigurati da će upotreba ovog sistema početi u razumnom roku. Kontrole koje se odnose na pripremu PDI-a i obrade aplikacija treba revidirati kako bi se osiguralo da su svi procesi završeni u zakonskim⁷ rokovima i odgovarajućim propisima. Svi programi treba da se sprovedu u odgovarajućem vremenu kako bi se osiguralo efikasno postizanje ciljeva za razvoj poljoprivrede.

Pitanje 10 - Nadgledanje projekata (grantova) - Visoki Prioritet

Nalaz Nadgledanje sprovođenja programa za grantove i direktne isplate je ključna i veoma važna aktivnost kako bi se osiguralo postizanje ciljeva MPŠRR⁸. Naša revizija ovog procesa je utvrdila sledeće slabosti:

- Izveštaj nadgledanja grantova za 2015-tu godinu je pripremi Divizion za Nadgledanje, Ocenjivanje i Izveštavanje još uvek je samo nacrt, jer isti mora biti odobren od strane Odbora za Nadgledanje (ON), koji još uvek nije oformljen. Ovaj se odbor treba formirati najkasnije šest (6) meseci nakon usvajanja Programa za Poljoprivredu i Ruralni Razvoj (PPRR) u Skupštini Kosova. Zbog toga je došlo jer PPRR 2014-2020 još nije upućen Skupštini Kosova na usvajanje. Dok monitoring izveštaj za 2016-tu godinu još nije pripremljen;

⁶ Administrativno Uputstvo (MPŠRR)-Br. 02/2016 za mere I kriterije podrške poljoprivredi u ruralnom razvoju

⁷ Zakon Br. 03/L-098 O Poljoprivredi I Ruralnom Razvoju izmenjen I dopunjen Zakonom Br. 04/L-090

⁸ Administrativno Uputstvo (MPŠRR) Br. 09/2014 za određivanje kriterijuma za podršku organizacija I društava proizvođača poljoprivrednih i agro-prephrambenih proizvoda

- Prema AU 02/2016 svi projekti (grantovi) će biti nadgledani iz kontrole ex-post, pet (5) godina nakon dobijanja granta kako bi se osigurala održivost projekta. Komisija za kontrolu ex-post odabrala je za praćenje 90-predmeta-uzoraka dok Divizion za Odobrenje i Izvršenje je ponudio samo 49 od tog broja zbog tehničkih poteškoća u pružanju ostalih predmeta. Izveštaj ex-post kontrole je identifikovao otuđenja poljoprivrednih alatki dobijenih putem grantova; i
- Kod jednog dela mera, dobitnici grantova primaju 50% iznosa u trenutku odobravanja projekta, a ostatak nakon izvođenja investicije. Iz inspekcija na terenu, RAP je identifikovala tri (3), korisnika bez povratnih sredstava za ulaganja u materijalnu imovinu/prerađivačkog sektora voća i povrća koje nisu obavili investiranje vredno 215,302€ (50% grant) unutar propisanog roka. RAP je pokrenula postupak za povratak sredstava, ali se nisu uspostavili efikasni mehanizmi za sprečavanje takvog rizika.

Rizik

Slabosti u nadgledanju realizacije projekata može dovesti do odstupanja od ciljeva dobijanja grantova i najnižu vrednost za isplaćeni novac. Osim toga, nedostatak izveštavanja bledi odgovornost korisnika i osoblja RAP-a tokom tretiranja predmeta kao i smanjuje mogućnost menadžmentu za preduzimanje efikasnih i pravovremenih mera.

Preporuka 10

Ministar u saradnji sa Glavnim rukovodiocem RAP-a treba osigurati da postoje jasne odgovornosti u pogledu nadgledanja projekata i da adresira identifikovane izazove u ovom procesu. Treba uspostaviti efikasne mehanizme kako bi osigurali jednu garanciju da će se dobijeni grantovi koristiti od strane poljoprivrednika u skladu sa ugovorom i svrhom projekta.

Pitanje 11 - Ostale subvencije - Srednji Prioritet

Nalaz Tokom 2016-te godine je nastavljena aktivnost podrške za promociju i marketing poljoprivredne proizvodnje prema AU 09/2014. Uprkos napretku u upravljanju ovih subvencija, MPŠRR-a se i dalje suočava sa izazovima navedenim u nastavku:

- U osam (8) slučajeva u iznosu od 14,320€, korisnici još nisu izvestili o utrošku sredstava. U ostalih 11 slučajeva u ukupnom iznosu od 19,840€ korisnici nisu opravdali troškove u iznosu 8,808€;
- MPŠR-a je odlukom subvencionirala proizvođače vina za održavanje zaliha vina. Proizvođači korisnici su uslovljeni da se snabdevaju groždem sa Kosova pošto ovaj oblik subvencije nije predviđen programom subvencija. Jedan od kriterijuma za dobit iz ovog projekta je licenca. Korisnici subvencija su bile 11 kompanije, iako na Kosovu postoje 24 licencirane kompanije; i
- MPŠRR podržava poljoprivrednike i agro-prerađivače za učešće na važnim međunarodnim sajmovima. Kosovo je učestvovalo na "Sajmu hortikulture - Expo 2016" u Antaliji, Turska dok su troškovi koji su iznosili 33,756€ bili pokriveni od strane MPŠRR-a. Uočili smo da je plaćena druga rata projekta u iznosu od 16,878€, bez opravdavanja prve rate, kao što je definisano u ugovoru.

Rizik Nedostatak potpune dokumentacije troškova može rezultovati na nisku vrednost po isplaćeni novac i smanjuje sigurnost da su postignuti planirani ciljevi.

Preporuka 11 Ministar treba da izvrši pregled kontrola u vezi sa upravljanjem ostalih subvencija kako bi se osiguralo da su sve procedure izbora i isplata u potpunom skladu sa zahtevima zakona i propisa na snazi.

3.1.5 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je iznosio 1,111,392€. Od toga je u 2016-toj godini utrošeno 1,111,392€ ili (100%). Ta potrošnja se uglavnom odnosila na kapitalne investicije u KAŠ-u, PIK-u i Departmanu Vinograda i Vinarija.

Preporuke

Nemamo preporuka u ovoj oblasti

3.2 Imovina

3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Prema registru imovine MPŠRR-a, kapitalna imovina (preko 1,000€) u vrednosti u knjigama iznosi 37,978,800€, dok je vrednost ne kapitalne imovine (ispod 1,000€) iznosila 345,915€. Vrednost zaliha iznosi 27,726€. Pitanje vezano za precenjivanje imovine je tretiran u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Pitanje 12- Upravljanje imovinom-Srednji Prioritet

Nalaz Naša revizija je identifikovala nekoliko neusklađenosti u vezi sa upravljanjem imovinom navedenim u nastavku:

- Ministarstvo nije usvojilo unutrašnje procedure za upravljanje imovinom kako je predviđeno Pravilnikom 02/2013 o upravljanju imovinom. Do kraja naše revizije na terenu, komisija za inventarisanje još uvek nije obavila usklađenost sa službenikom za imovinu. Inventarisanje nije obuhvatilo zemljište i javne šume koje su u vlasništvu MPŠRR-a; i
- Glavni rukovodilac RAP-a je formirao jednu drugu komisiju za inventarisanje od one formirane od strane Generalnog Sekretara. S druge strane, Komisija formirana odlukom Generalnog Sekretara je obavila finansijske procene neke imovine. Te mere nisu u skladu sa Pravilnikom o upravljanju imovinom.

Rizik Nedostatak unutrašnjih procedura za upravljanja imovinom rezultira neusklađenošću sa Pravilnikom o upravljanju imovinom i nemogućnošću za jedno upravljanje i efektivno njihovo čuvanje.

Preporuka 12 Ministar treba da pokrene pripremu unutrašnjih procedura za upravljanje imovinom kako bi se osiguralo efikasno upravljanje istim u potpunom skladu sa pravilima. Unutrašnje procedure treba da jasno odrede uloge i odgovornosti osoblja vezano za upravljanjem imovinom na sistematski način.

3.2.2 Potraživanja

Iznos računa potraživanja koji je prikazan na GFI za 2016 bio je 346,060€. MPŠRR-a je preduzelo sve mere za prikupljanje ovih računa uključujući i sudske mere.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti

3.3 Ne izmerene obaveze

Izveštaj ne izmirenih obaveza prema snabdevačima na kraju 2016-te godine je iznosio 12,903,046€. Taj iznos uglavnom obuhvataju obaveze za subvencije i donacije u vrednosti od 12,870,485€, dok ostali deo u iznosu od 32,561€ za robu, usluge i obaveza komunalije. Iznos obaveza za subvencije i grantove je rezultat načina i vremena njihovog odobravanja. Ministar je primenio jedno postepeno smanjenje obaveza za 18,3 milion evra kao što je bilo na kraju 2014-te godine.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti prevladava verzija na albanskom jeziku.

Dodatak I: Pristup i metodologija revizije

Odgovornost Revizora i onih koji su odgovorni za upravljanje su detaljno prikazani u Mišljenju koje je utvrđeno u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Dok je ključni rezultat našeg rada mišljenje revizije, ovaj izveštaj odražava celovitost našeg rada sa posebnim fokusom i na Pitanja Upravljanja uključujući i Finansijsko Upravljanje i Kontrolu. Ovo poslednje se zasniva u našem širem programu revizije usklađenosti koja se zasniva na riziku.

Opšti sažetak ima za cilj da prikaže glavne nalaze revizije i ključne akcije za koje se Ministar treba osigurati da su preduzete zarad adresiranja identifikovanih slabosti upravljanja/kontrole.

Detaljni izveštaj pruža opširniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na utvrđivanje razloga nalaza revizije i za pružanje odgovarajućih preporuka za njihovo adresiranje. Da bi bio potpuniji, mi smo uključili pitanja koja su identifikovana tokom pred-revizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su definisani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja se ukoliko ne adresiraju mogu rezultirati materijalnim slabostima u unutrašnjoj kontroli, i gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja mogu i ne rezultirati materijalnim slabostima, ali gde će preduzeta akcija takođe pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta su posebno izveštavani finansijskom osoblju.

Naše procedure su uključile pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva i supstancijalne testove kao i pridružene aranžmane upravljanja, samo do one mere do koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao da predstavljaju jednu sveobuhvatan prikaz svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionisale.

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili

zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
Preporuke iz prethodne godine	Ministar treba da obezbedi da je sproveden pregledani akcioni plan, koji tačno utvrđuje vremenske rokove za sprovođenje preporuka GR-a, sa identifikovanim odgovornim članovima osoblja, sa početnim fokusom na najvažnije oblasti.		MPŠRR je pokazalo posvećenost u sprovođenju preporuka, međutim ostaje izazov njihovo potpuno sprovođenje	
Kontrolna lista samo ocenivanja FUK-a	Ministar treba da obezbedi da je sproveden pregled za dopunu liste za samoocenjivanja i da je izvršeno adresiranje pomenutih oblasti. Trebalo se primeniti revidirani mehanizam da bi se potvrdila tačnost kontrolne liste i da se obezbediti prateća dokumentacija.		Postoje poboljšanja u Listi Samo ocenjivanja ali neka pitanja se trebaju i dalje poboljšavati	
Procena rizika	Ministar treba da obezbedi da se redovno revidira proces upravljanja rizicima i da je ažuriran registar rizik, preporučuju kvartalni pregled, da se utvrdi da li su pokrenute akciju kao što je planirano i da li je izvršen bilo kakva promene u proceni rizika.		MPŠRR je pokazalo posvećenost u pripremi liste rizika. Ipak ovaj se proces se mora i dalje unapređivati	

Planiranje i realizacija budžeta	Ministar mora da obezbedi, u saradnji sa MF, tretman pod hitno za sve nepravilne uplate subvencija uključujući i druge sistematske nejasnoće i greške koje su se dogodile tokom njihovog procesiranja da bi se identifikovao izvor pojave problema, njegova veličina kao i i odgovarajuće mere za korigovanje za povraćaj preplaćenih sredstava. Dalje, kako bi se osiguralo da budžet performans je praćena na sistematski način i blagovremeno da se spreči i / ili da se na vreme identifikuje ponavljanje nepravilnosti u procesiranju plaćanja. Istovremeno, smatra se zajednička opcija tretmana za delegiranje ove isplate u MPŠRR kako bi bilo prikladniji u cilju sprečavanja i otklanjanja takvih nepravilnosti. S druge strane, pre nego što se procesira lista poljoprivrednika za isplatu, ARP treba da obezbedi potvrdu od svakog farmera korisnika subvencije da je sadašnji bankovni račun u redu i aktivan.	DA		
	Ministar treba da obezbedi klasifikaciju transakcija u skladu sa novim ekonomskim kodovima definisanim od strane Trezora kao i da pojača finansijske kontrole za otklanjanje greške u vezi sa registraciji potrošnje i njihovo izveštavanje.			Nije adresirana
Nadoknade (plate i dnevnice)	Ministar treba uzme u obzir da prilikom planiranja budžeta, da nastaviti činiti napore za MF i ukazati na razloge prilikom budžetska usvajanja za potrebe osoblja po odeljenjima i da osigura da budžetske zahteve u vezi broja zaposlenih u skladu sa Uredbom o sistematizacija radnih mesta.			Nije adresirana

Subvencije i transferi	Ministar i generalni direktor treba da obezbede da se procena aplikacija za grante bude na osnovu unapred određenih zahteva i dokumentacije, procena se zasniva na dokumentovanim analizama i kao dobitnici biraju se najprikladniji podnosioci zahteva za postizanje ciljeva. Takođe treba se obezbediti da se žalbe podnosilaca budu razmotrene i da se pravedno razmotre kako bi se izbegle moguće nepravilnosti.			Nije adresirana
	Za postizanje maksimalne koristi od unutrašnje revizije. Ministar treba da osigura funkcionisanje Odbora za Reviziju. Odbor Revizije treba da na kritičan način pregleda planove i rezultate unutrašnje revizije (da bi potvrdio da se onezasnivaju na riziku te da pruži traženu sigurnost menadžmentu). Takođe treba da pregleda i akcije koje su preduzete od strane menadžmenta u vezi sa preporukama unutrašnje revizije.	DA		
Subvencije i transferi	Ministar i generalni direktor će osigurati da regionalni zvaničnici su primenili adekvatne kontrole prilikom prijema zahteva od farmera sa ciljem da im se pruži mogućnost svim farmerima za korekciju u aplikacijama ili u pružanju dodatne dokumente. Ovo će dovesti do efekta postignutog kako što je navedeno u odgovarajućim uredbama. Da sa druge strane razmotri dovoljan broj osoblja za postizanje određenih ciljeva.	DA		

Subvencije i transferi	Ministar i glavni izvršni treba da obezbede mrežu praćenje aktivnosti grante, praćenje odražavaju procenjeni rizik i da se obavljaju redovno i na vreme. Da sa druge strane razmotri i dovoljne kapacitete ljudskih resursa za postizanje odgovarajućih rezultata.			Nije adresirana
Subvencije i transferi	Ministar treba da razmotri da upravni organ u ministarstvu i glavni izvršni direktor pregledaju konzistentnost Administrativnog uputstva, uredbe i kontrolne liste dokumenata sa ciljem da se traže detaljne specifikacije od strane farmera prilikom apliciranja.	DA		
Prihodi (uključujući i sopstvene prihode)	Ministar treba da obezbedi uspostavljanje adekvatnog sistema registracije, koji podržava prikupljanje i upravljanje prihodima. Potrebno vrednovanje da se vrši na osnovu poznate složenosti postojećih operacija, da se utvrdi da li treba da se uradi putem softvera.			Nije adresirana
Imovina kapitalna i ne kapitalna	Ministar i glavni direktor KAŠ treba da razmotri da će se investicije izvršena kao kapitalne budu evidentirane u imovinskom registru kao investiciju u nastavku i kada kapitalni projekat završi, kompletna kapitalna investicija da se prebaci u imovinskom registru, u kojem su šume registrovane. Štaviše ovo pitanje se treba tretirati sa relevantnim entitetima koje upravljaju šumskim zemljištem.		Iako su preporuke iz prethodne godine adresirane, i u 2016 godini su identifikovani ostali izazovi za upravljanje imovinom.	

Dodatak IV: Pismo potvrđivanja

PISMO POTVRĐIVANJA

O usklađenosti sa nalazima Generalnog Revizora za 2016 godinu i za sprovođenje preporuka

Za: Nacionalnu Kancelariju Revizije

Mesto i datum: 28.06.2017

Poštovani, TELA ZA RAZMATRANJE NABAVKI

Preko ovog pisma potvrđujemo, da:

- sam primio nacrt izveštaja Nacionalne Kancelarije Revizije o Reviziji Godišnjih Finansijskih Izveštaja, Ministarstvo Poljoprivrede, Sumarstvo i Ruralnog Razvoja, za 2016 godinu (u daljem tekstu "Izveštaj");
- se slažem sa nalazima i preporukama i da nemam nikakav komentar o sadržini Izveštaja; i da
- ću u roku od 30 dana od dana prijema Završnog Izveštaja dostaviti jedan akcioni plan za sprovođenje preporuka, koji će uključiti vremenske rokove kao i osoblje koje će biti odgovorno za njihovo sprovođenje.

Generalni Sekretar:

g. Kapllan Halimi

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada-Government

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
 Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja
 Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development

Zyra e Sekretarit të Përgjithshëm/Kancelarija Generalnog Sekretara/ Office the Secretary General

DATË/A:	28.06.2017
REFERENC-Ë:	ZSP-587 /17
PËR/ZA/TO:	Z. Valbon Bytyqi, Ndihmës Auditor i Përgjithshëm Z. Bujar Sejdiu, Udhëheqës i Departamentit të Auditimit
CC:	
PËRMES/PREKO/THROUGH:	
NGA/OD/FROM:	Z. Kapllan Halimi, Sekretar i Përgjithshëm i MBPZHR
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Letër e konfirmimit për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2016 dhe për implementimin e rekomandimeve

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural për vitin 2016 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Me respekt,